

1. Profetie gaat vaak meerdere keren in vervulling

Je kent dat vast wel: zo'n kaart waar diepte in zit. Je ziet echt diepte, en toch is de kaart zo plat als een dubbeltje. Eigenlijk is dat een mooi beeld van profetie in de Bijbel. Ook dit profetische hoofdstuk is als het ware een 'platte tekst'. Maar als je goed kijkt, zit er diepte in. De profetie gaat niet over één gebeurtenis in de geschiedenis, nee, de profetie gaat vaak meerdere keren in vervulling. Het is goed om dit in het achterhoofd te hebben als je Daniël 8 gaat lezen. Want het visioen in Daniël 8 lijkt misschien moeilijk, maar het is eigenlijk niet zo moeilijk. De profetie in dit visioen is helemaal vervuld in de vier eeuwen na het leven van Daniël. We kunnen dus precies aanwijzen: dit betekent dat en dit betekent dat. Dat ga ik zo met u doen. Maar als dit visioen alleen zou gaan over de Oudheid, waarom lezen we het dan? Waarom staat het dan in de Bijbel? Wat is dan de boodschap voor ons? Denk dus maar steeds aan die kaart met diepte, want er zit ook diepte in deze profetie. Ja, de hele profetie is al vervuld, in lang vervlogen tijden, maar de profetie krijgt in de toekomst een nieuwe vervulling. Hoe weten we dat? Nou, kijk maar mee in vers 17, het tweede deel. Daar gaat het over de engel Gabriël. En die zegt daar: 'Begrijp, mensenkind, dat het visioen betrekking heeft op de tijd van het einde.' En die tijd van het einde, die 'eindtijd', daar kun je allerlei gedachten over hebben, wanneer dat precies is. Maar het is wel duidelijk dat wij nu, in onze tijd, méér in die 'tijd van het einde' leven dan Daniël. Dus we moeten dit visioen maar eens heel zorgvuldig bekijken, want het gaat óók over ons en over de tijd die nú komt.

2. De vervulling in de vier eeuwen na Daniël

Daniël krijgt dit visioen – zo staat het in vers 1 – 'in het derde jaar van de regering van koning Belsazar'. Belsazar was de laatste koning van Babylon, of eigenlijk de laatste kroonprins, want zijn vader was de echte koning. In deze tijd, dat Belsazar aan de macht is, wordt het rijk van de Babyloniërs bedreigd door de Meden en de Perzen. En de Joden die door de Babyloniërs gevangen genomen zijn en meegenomen naar Babel, die krijgen hoop. Ze denken: 'Als straks de Meden en de Perzen Babylon veroveren, misschien verandert er voor ons dan wat in onze situatie. Misschien mogen we wel weer naar huis, naar Jeruzalem!' Dus er is voorzichtig wat hoop, wat uitzicht op verbetering. Maar dan dit visioen. Daniël bevindt zich in de burcht Susan. Die stad was eerder door de Babyloniërs veroverd, maar Susan werd de hoofdstad van het rijk van de Meden en de Perzen. Aan beide kanten van Susan liep een rivier en die waren verbonden door een kanaal, het Ulaikanaal. En daar staat Daniël in zijn visioen. En wat ziet hij dan? Hij ziet twee dieren, een ram (een mannetjesschaap) en een bok (een mannetjesgeit). En ik neem nu gelijk maar de uitleg mee, die de engel Gabriël geeft, verderop in het hoofdstuk. Die ram, die heeft twee hoorns. De ram staat voor het rijk van de Meden en de Perzen. De ene hoorn is hoger dan de andere. Zo was het ook: van die twee groepen werden de Perzen steeds belangrijker en steeds sterker. De ram komt uit het oosten en stoot met zijn hoorns naar het westen, naar het noorden en naar het zuiden. Het is een sterk dier, zo is dat wereldrijk van de Meden en de Perzen ook een sterk rijk. Maar dan komt er uit het westen opeens een bok aanrennen. Hij vliegt over de aarde: hij gaat zó snel dat zijn poten de aarde niet eens raken! Tussen zijn ogen heeft de bok een grote, opvallende hoorn. En dan schiet de bok af op de ram, breekt zijn twee hoorns en vertrapt de ram. Later zegt Gabriël: 'Die bok, dat is de koning van Griekenland.' Het is Alexander de Grote. En inderdaad: Alexander de Grote heeft in een paar jaar tijd een enorm gebied veroverd, van Griekenland tot India, 4000 km van oost tot west! Maar dan, opeens breekt de grote hoorn af. Ook dat klopt met de geschiedenis: Alexander de Grote is heel plotseling gestorven, nog maar 32 jaar oud. Hij had geen kinderen, en uiteindelijk waren er vier generaals die alle vier een stuk van het rijk kregen. Daarom staat er ook dat de bok in plaats van die éne hoorn vier hoorns krijgt. En uit één van die vier hoorns komt dan een kleine hoorn

tevoorschijn. En die kleine hoorn, zo zegt Gabriël, staat voor een 'meedogenloze koning', 'bedreven in slinkse streken'. We weten ook hoe die koning heet, het is Antiochus IV Epifanes, die regeerde vanuit Syrië en die ook heerste over Israël. Deze Antiochus was onvoorstelbaar wreed. En hij haatte de God van Israël met een intense haat. Weet je wat hij deed? Hij verbood de Joden om hun kinderen te besnijden. Hij verbood de Joden om de sabbat te vieren. In de tempel liet hij een altaar neerzetten voor Zeus, de Griekse oppergod. Hij dwong de Joden om daarvoor te knielen. Bovendien dwong hij ze ook om varkens te offeren. Nou, je weet: varkens zijn onreine dieren. Het was één en al Godslastering. En wie niet gehoorzaamde, werd zonder pardon gedood. Kijk maar hoe het beschreven staat, in vers 9 tot 12: 'Uit één (van de vier hoorns) kwam een kleine hoorn tevoorschijn, die uitzonderlijk groot werd, naar het zuiden toe, naar het oosten toe en naar het Sieraadland toe (dat is Israël, het Sieraad van God). Hij werd groot, tot aan het leger van de hemel. Van dat leger, namelijk van de sterren, liet hij er sommige ter aarde vallen en vertrapte ze (dat wil zeggen: Joodse leiders werden door hem vermoord). Hij maakte zich groot tot aan de Vorst van dat leger (tot aan God Zelf!). Het steeds terugkerende offer (dus het dagelijks offer in de tempel) werd aan Deze ontnomen en Zijn heilige woning neergeworpen. En het leger werd overgegeven vanwege de afvalligheid tegen het steeds terugkerende offer, en hij wierp de waarheid ter aarde. Hij deed het en het gelukte.' Ook dat vind ik zó'n opvallend zinnetje: 'Hij wierp de waarheid ter aarde'. Iedereen die zich tegen God keert, werpt de waarheid ter aarde. Dat is vandaag nog zo: leugens, nepnieuws, alternatieve feiten. De duivel is vader van de leugen. Maar... God zij dank... aan dit schrikbewind komt een einde! Daniël hoort een heilige die het zegt, iemand die bij God, hoort, een engel. Hij zegt in vers 14: 'Dit duurt tot tweeduizend driehonderd avonden en morgens. Dan zal het heiligdom in rechten hersteld worden.' Over dat getal 2.300 zijn de bijbeluitleggers het niet eens. De één zegt: 'Het is wel een lange periode, maar nog steeds te tellen in dagen. Oftewel: de dagen van Antiochus Epifanes zijn geteld! Dat is de troost van dit getal.' Een andere uitlegger neemt het getal letterlijk en zegt: '2.300 dagen, dat is ruim zes jaar, en inderdaad: dat is ongeveer wel de periode dat Antiochus Epifanes heeft geregeerd over Israël.' En weer een andere uitlegger zegt: '2.300 avonden en morgens – zo staat het in de tekst – wil zeggen: 2.300 offers. Want elke avond en elke morgen werd er in de tempel een offer gebracht. Dan gaat het dus niet om 2.300 dagen, want er waren twee offers per dag. Het gaat dan om 1150 dagen, oftewel ruim drie jaar.' En ook dat klopt wel, want inderdaad mocht er ongeveer drie jaar lang geen offer aan de HERE worden gebracht. Dus misschien zijn alle drie deze verklaringen wel juist en zitten ze alle drie in deze tekst. Over Antiochus Epifanes staat er dan een opmerkelijk zinnetje in vers 25: 'Ja, tegen de Vorst der vorsten zal hij opstaan, maar zonder mensenhand zal hij gebroken worden.' Zo is het met Antiochus ook gegaan. Hij is niet door een mensenhand gedood in een oorlog of zo. Nee, hij werd plotseling ziek, en toen was het over. Zijn dagen waren inderdaad geteld. En dan is het visioen ten einde. Een visioen dat een toekomst tekent van lijden en pijn. Daniël beseft dat zijn volk een periode van zware vervolging tegemoet gaat. Het is dus niet voor niets dat hij ná dit visioen dagenlang ziek is. 'Ik, Daniël, kón niet meer,' staat er in vers 27. Juist in een periode dat er een sprankje hoop is, vanwege de opkomst van de Meden en de Perzen, juist als er licht lijkt te komen aan het einde van de tunnel van de ballingschap, zegt God in dit visioen: 'Wees erop voorbereid dat er een zware tijd komt. Ik laat het je nu al zien, Daniël.' Vind je het niet opvallend dat God hier zó duidelijk de toekomst laat zien aan Daniël? Terwijl het gaat over een periode van zo'n vier eeuwen. Kijk maar: Daniël zelf leefde ongeveer 550 voor Christus, Alexander de Grote leefde twee eeuwen later, en Antiochus Epifanes weer ongeveer 1,5 eeuw later. Even een mooi detail. De geschiedschrijver Flavius Josefus, die leefde net na de tijd van Jezus, beschrijft dat Alexander de Grote aankwam in

Jeruzalem. Hij werd daar met vrede binnengelaten en dan schrijft Flavius Josefus dít: 'Toen hem het boek van Daniël werd getoond, waarin deze had verklaard dat iemand van de Grieken het rijk van de Perzen zou vernietigen, geloofde hij dat hijzelf degene was die werd bedoeld. Voor dit moment liet hij in zijn vreugde de menigte uiteengaan, maar de volgende dag riep hij hen weer op om alle geschenken te vragen die ze maar wilden hebben.' Ik vond dat heel verrassend om te lezen. Het laat zien: de Bijbel is een betrouwbaar boek, want God is betrouwbaar!

3. Een nieuwe vervulling in de 'tijd van het einde'

Juist omdat God betrouwbaar is, komt die vraag op ons af: wat betekent dit visioen voor de eindtijd? Voor de tijd waarin wij leven en voor de tijd die komt? Natuurlijk moet je voorzichtig zijn. Je kunt niet zomaar lukraak wat gaan invullen: 'O, die ram, dat is nu dát volk, en de bok, dat is dát wereldrijk, en die kleine hoorn, dat is die en die brallende dictator.' De Bijbel is geen puzzelboek. Maar wat je wel mag doen, en wat je denk ik ook móét doen, dat is het doortrekken van de grote lijnen. Ook in onze tijd zijn er wereldrijken die botsen. En ook nu gaat dat gepaard met enorm veel geweld. Het ene wereldrijk is kwalijker dan het andere. De Babyloniërs waren uiterst wreed tegenover het Joodse volk. De Meden en de Perzen gaven hun juist meer ruimte. Alexander de Grote was de Joden gunstig gezind, maar zijn verre opvolger Antiochus gedroeg zich als een monster. Ook nu zijn er wereldrijken die botsen. En net als in het visioen is elk wereldrijk ook eindig. Er is maar één Koning die voor altijd regeert en dat is God. Zoals we vorige week zagen in Daniël 7: boven de wereldmachten uit heerst de heilige God vanaf Zijn troon, en geeft Hij de macht in handen van de Mensenzoon, Jezus Christus. Tussen al die botsende wereldmachten is er dan opeens zo'n kleine hoorn, die omhoog komt en groot wordt. Een macht die zich met ontegenwoordig veel geweld keert tegen God en tegen iedereen die trouw is aan de HERE. Zoals ooit Antiochus, zo zijn er ook nu die machten, en ze zullen alleen maar erger worden, machtiger en wreder, naarmate de eindtijd verder vordert. Paulus schrijft erover in 2 Thessaloniëzen 2. Hij zegt daar in vers 3 tot 5: 'Laat niemand u op enigerlei wijze misleiden. Want die dag (de dag van Christus) komt niet, tenzij eerst de afval gekomen is en de mens van de wetteloosheid, de zoon van het verderf, geopenbaard is, de tegenstander, die zich ook verheft boven al wat God genoemd of als God vereerd wordt, zodat hij als God in de tempel van God gaat zitten en zichzelf als God voordoeft. Herinnert u zich niet dat ik u deze dingen zei, toen ik nog bij u was?' Oftewel: 'Jullie weten dat toch?' En dat is ook een vraag aan ons: 'Jullie weten het toch, dat de eindtijd niet makkelijk is? Jullie weten het toch, dat de wereld jullie zal haten?' Jezus heeft het gezegd: 'Ze hebben Mij gehaat, ze zullen ook u haten. In de wereld zult u verdrukking lijden, maar heb goede moed: Ik heb de wereld overwonnen!'

4. De les van de vervolgte kerk: bereid je voor!

'Jullie weten het toch?' zegt Paulus. Dit visioen drukt ons weer met de neus op die feiten. Dat is niet leuk om te horen, want niemand gaat graag een moeilijke periode tegemoet. Maar God is genadig: Hij bereidt ons voor. En waarom hebben we dit visioen gekregen, via Daniël, van God Zelf? We hebben het gekregen om ons te kunnen voorbereiden. En, lieve broers en zussen in het gezin van God, voorbereiding is essentieel! Ik heb vandaag opnieuw een boek bij me. Waarom? Omdat we juist op dit punt zóveel kunnen leren van de lijdende kerk. Het boek heet: *Kom ik om, dan kom ik om* en het is geschreven door Esther Ahn Kim. Esther was een Koreaanse christin. Zij schrijft over haar land, dat vóór en ook tijdens de Tweede Wereldoorlog bezet was door Japan. In Korea woonden veel christenen, maar de Japanners waren uitzonderlijk wreed en dwongen alle mensen, óók de christenen, om elke maand, op de eerste dag van de maand, te knielen voor een heiligdom van de zonnegod. Wie niet knielde, werd meteen gevangen genomen en afschuwelijk gemarteld. Esther Ahn Kim was muziklerares op een christelijke school, maar alle leerlingen en alle leraren moesten elke maand allemaal mee naar het heiligdom, en daar knielen. Op een dag kon Esther er niet meer onderuit, ze móést mee. Maar ze dacht aan de vrienden van Daniël, Sadrach, Mesach en Abednego, die ook

moesten knielen voor een afgod, en het niet deden. En ook Esther bleef rechtop staan. Maar ze was doodsbang. Zou ze het volhouden, die martelingen? Of zou ze bezijken en haar geloof opgeven? Wat deed ze, terwijl ze naar huis terugliep? Ze ging zingen! Het lied van Maarten Luther, een couplet uit het gezang 'Een vaste burcht'. 'Al onze macht is ijdelheid, wij gaan terstond verloren wanneer de held niet voor ons strijdt die God heeft uitverkoren. Zo gij het nog niet wist: Jezus Christus is het, de Heer van het heelal, die overwinnen zal. God Zelf staat ons terzijde.' Inderdaad, ze wordt gevangen genomen. Maar op een ontzettend wonderlijke manier kan ze ontsnappen en vluchten. Ze vindt een tijdelijke schuilplaats, ergens in een huisje aan de rand van een bos. En daar, in dat huis, beseft ze: 'Vroeg of laat word ik opgepakt. Ik moet me voorbereiden op lijden. Ik moet me voorbereiden op de gevangenis. Ik moet me voorbereiden op martelingen.' Weet je wat ze doet? Ze gaat stukken uit de Bijbel uit haar hoofd leren, meer dan honderd hoofdstukken. Zodat ze die kent als ze geen Bijbel meer heeft. Ze gaat liederen uit haar hoofd leren, heel veel liederen. En ze besluit om een week lang te gaan vasten: geen eten en zelfs geen drinken. Zeven dagen lang! Het is afschuwelijk. De zesde en de zevende dag is ze compleet uitgedroogd. Ze schrijft: 'Mijn borstkas voelde aan als een ijzeren bankschroef, waardoor elke ademhaling moeite kostte. Alles om mij heen was wazig en vaag.' Maar als de vastenperiode ten einde is, is ze zó blij! 'Ik verhief zegevierend mijn stem om God te danken dat Hij mij nabij was geweest. Hoewel ik het niet had verwacht, was ik na het vasten beter in staat de Schrift te begrijpen en voelde ik een nieuwe kracht in mijn gebed. Ik had het gevoel dat ik de angst voor marteling nu in de handen van de Heer kon leggen. Maar zo eenvoudig ging het allemaal niet. Toen ik nog akelliger nieuws te horen kreeg, werd ik opnieuw bang. "Dit keer," zei ik tegen mijn moeder, "ben ik van plan tien dagen te vasten." En je begrijpt: na die tien dagen is ze echt een wrak. 'Maar na die tien dagen,' zo schrijft ze, 'voelde ik me zo gelukkig, alsof ik de hele wereld had veroverd.' Esther Ahn Kim doet het niet voor niets. Inderdaad, ze belandt in de gevangenis, zes jaar lang, van 1939 tot 1945. Het is inderdaad een hel, maar tegelijkertijd een hemel. Want God is zo dichtbij! En zóveel mensen komen door Esther tot geloof! Medegevangenen en ook bewakers. Esther heeft het allemaal overleefd. Na de oorlog is naar de Verenigde Staten verhuisd, ze is getrouwd en ze heeft geleefd tot 1997. Dit is wat zij ons leert: 'Bereid je voor!' Want dit visioen krijgen we niet voor niets. Je laat God toch niet praten? Moeten wij ons voorbereiden op vervolging? Ja, dat is zeker van belang. Maar wat nog veel méér van belang is: dat wij ons voorbereiden op verleiding. Want voor dat je het weet is je geloof verslapt. De kerk in het westen gaat ten onder aan vrijblijvendheid. De verleiding zal steeds groter worden om maar mee te doen, om God los te laten. Om de makkelijke weg te gaan. Bereid je voor! Ik zeg niet dat je tien dagen moet vasten. Hoewel af en toe een dag vasten een heel gezonde geestelijke oefening is. Maar wat doe jij? Het begint met de Bijbel. Leer ook maar teksten uit je hoofd. En drink die Bijbel in! Zorg voor regelmaat in je gebed. Bid in de ochtend, bid in de avond. En zorg voor een hechte band met de gemeente. Samen zijn wij de kerk. Jij en ik, wij met elkaar, wij worden door God verantwoordelijk gehouden voor Zijn werk in dit stukje van Zijn wijngaard. Oefen jezelf in het brengen van offers. Wat voor offers ook. En een offer, dat geef je niet van je overvloed, een offer doet pijn. Je kunt van je tijd offeren, je kunt van je bezit offeren. Graaf je niet in in de luxe van het westen. Maar blijf beseffen dat we reizigers zijn, onderweg, pelgrims op weg naar de eeuwigheid. Houd je geloof niet voor jezelf, maar durf kleur te bekennen. Durf! Weet je, het is hoog tijd voor een christendom met méér ruggengraat. En die ruggengraat, die hebben we al gekregen van onze Schepper. Het gaat erom dat we hem trainen. Dat we vaker naar onze geestelijke sportschool gaan, voor een godsdienst-oefening, zo werd vroeger een kerkdienst genoemd. Vergis je niet. De verleiding komt zeker. De vervolging misschien ook. Maar houd het voor ogen: de macht van de boze kan zich nóg ze breed maken: zijn dagen zijn geteld! De hemelse Vorst, Hij is Overwinnaar! Bouw op Hem, Hij is jouw schild en jouw Verlosser! Je bent nooit alleen! Nooit! 'Sterk in Uw kracht, gerust in Uw bescherming: ik bouw op U, en ga in Uwe naam!' Amen.